

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

2. Pœnitentiam agite.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39463

Epist. 22. *matris. Ipse monachus statim ut natus in eremo viuit, in eremo nutritur. Sic ad Eustochium D. Hieronymus. Huius vita eremitica auctor Paulus, illustrator Antonius, & ut ad superiora conscendam, princeps Ioannes Baptista. Impudenter igitur Beza ceterisque hæretici negant hoc desertum Ioan. Baptista veram eremum fuisse, & vitam solitariam eum duxisse; quod magis adhuc in vita & vestitu eius postea apparebit.*

*Beza fig-
mentum
refutatur.*

Interim coniecturis vel mendaciis potius Bezanis breuiter respondendum. Per desertum hæc loca saluosa in quibus habitabat Zacharias, intelligi non posse, iam ostensum est. Ex vulgi consuetudine desertum sic vocari probare vult duobus argumentis. Primum quia in locis saluosis fuisse domum Ioab legimus 2. Reg. 2. ver. 34. Sed hoc purum mendacium est. Illo enim loco de domo Ioab nihil aliud dicitur, quam quod Hasael frater eius sepultus esset cum patribus suis in Bethlehem. Secundò quia Iosue cap. 15. huius deserti sex oppida numerantur: quod iterum aliud mendacium est. Quamuis enim illo in loco scribatur, *In deserto Betharaba ciuitates sex & villa earum*, tamen nec desertum Betharaba, quod ad sortem tribus Iudæ pertinebat, desertum in quo Ioannes prædicabat esse potuit, qui circa Iordanem prædicauit, qui fuit terminus possessionis filiorum Ruben, & a terra Iuda remotissimus; nec propriè illud desertum aut solitudo erat, quale Ioannis desertum fuit; quod vox Hebraica longè diuersa satis indicat. Nam in Iosue vox est מדרב quod loca magis montosa & habitata quam siluestria & vasta designat. Sed in Matthæo Syro vox est חורבה à radice חרב quod propriè desolare & destruere significat, quo verba significantissimè vritur Ezechiel cap. 29. ver. 10. *Dabo terram Aegypti in solitudines, gladio dissipatam: חרב להרבות* id est, in solitudines solitudinis, siue in vastissimam solitudinem. Tale erat desertum Ioannis Baptista, non quale fingunt molles hæretici; vocatur autem desertum Iudæ, quia quum Matthæus scriberet, tota Iudæa ad Iordanem vsque se extendebat, quæ ad distinctionem Samariæ sic vocabatur.

Ios. 13.

Verf. 2. Pœnitentiam agite.

*Pœnitentia
voca-
bulum.*

Vertit hic Beza, vertuntque alij hæretici, *Respiscite*, acerrimèque contendunt pœnitentiam quam prædicauit Ioannes, posteaque Christus & Apostoli, nihil aliud fuisse

cilicio & cinere pœnitentiam egissent ad μετανοιας. De Esau scribit Paulus, Non inuenit pœnitentia locum μετανοιας τοτε, quanquam cum lacrymis inquisisset eam. Heb. 12. Vbi ipse Beza vertit pœnitentiam, non resipiscentiam, & fatetur accipi pro dolore quem aliquis ex re præterita accipit: & addit Paulum vsurpare vocem μετανοιας pro μεταμελεια. Sed S. Chryst. theologus Græcus, græcæque linguæ peritior, vocem μετανοιας hic proprie ab Apostolo accipi affirmat. docet autem pœnitentiam hanc etiam cum lacrymis cõiunctam, veram pœnitentiam seu μετανοιας non fuisse, non quia dolorem habuit adiunctum, vt Beza fingit, sed quia iustus & legitimus ille dolor non fuit. Vnde postea dicit. Iudas pœnituit (μετάνοια) sed malè. Laqueo se namque suspendit. Vbi per verbum μετανοιας, illud expressit Chrystomus quod per verbum μεταμελεια expressit Matth. Græcus à Beza citatus. Sed addit Chrystomus. Pœnituit & Esau, vel potius non pœnituit: lacryme quippe ille non erant pœnitentia & μετανοιας, ἀλλὰ ἐπιφραξίς ἡγὸς θυμῶς, sed doloris & ira. Pœnituit & David dicens, lauabo per singulas noctes lectum meum. Hæc Chrystomus semper vtens verbo μετανοιας. Sane quum Christus dicit iustos non indigere pœnitentia, & χριστὸς ἔχει μετανοιας, satis ostendit pœnitentiæ vocabulo actionem aliquam pœnalem notari, quam iustos subire non est opus. Sed vnus Apostoli locus 2. Cor. 7. huius vocis proprietatem euidenter ostendit. Etsi contristauit vos in epistola, non me pœnitet: & μετανοιας, id est, non muto factum, nec aliter fieri vellem, & si pœniteret videns quod epistola illa & si ad horam vos contristauit: id est, & si tunc mallet me non fecisse, facillè præuidens quod saltem ad tempus illa epistola vos deberet contristare. Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam: eis μετανοιας. Contristati enim estis secundum Deum, id est, propter offensum Deum. Qua autem secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur, μετανοιας ἐστὶν σωτηρίας ἀμεταμελεια κατὰ γὰρ λέγειν. Pœnitentiam salutarem operatur, de qua postea non pœnitebit, vel quam semel factam nemo veller infectam. Hoc in loco μετανοιας accipit Paulus pro pœnitentia proprie dicta, id est pro tristitia peccati secundum Deum, quam salutarem tristitiam vocat, & cuius præclaros effectus in sequentibus describit. Μεταμελεια vero accipit pro noua animi mutatione, qua id nollemus factum quod fecimus, aut contrà: & sic ad Rom. 11. dona Dei vocantur ἀμεταμελεια, id est, quæ semel colla

Bezam referat Chrystomus.

Luc. 11.

Beza argumenta resuratur.

collata non vult non contulisse. Nam & sic Gen.6. *Pœnitent me fecisse hominem*; apud 70. est *μεταμελῶν*: & in textu hebraico *נחמתו* à verbo *נחם*, quod Beza vult displicentiam cum dolore significare, quasi illa in Deum cadere possit.

Quod autem Petrus Act.3. & Paulus Act.16. cum verbo *μετανοήσατε* adiunxerunt *μετάνοια*, id est, *Pœnitentiam agite & conuertimini*, non est explicatio vocis præcedentis, vt Beza colligit, sed effectus eius ac finis. Iubent enim Apostoli prius pœnitere de anteactis, & postea conuerti ad Deum per vitæ nouitatem. Quare in alia concione Petrus quum dixisset, *Pœnitentiam agite*, *μετανοήσατε* adiunxit: *& baptizetur vnusquisque vestrum*, quod nemo dubitat distinctum quid esse à pœnitentia, & quod eam comitari debeat. Porro quod ad duo illa verba hebraica attinet, *נחם* & *שוב* quæ duabus græcis vocibus *μεταμελῶν* & *μετανοῦν* respondere Beza vult, certum est apud hebræos illa duo in eadem significatione inueniri; & vtrumque conuersionem seu animi ac sententiæ mutationem significare: quod vnus locus Ionæ 3. cap. ver. 10. euidenter ostendit. Vbi *conuerti Deum & ignoscere*, per illa duo *שוב ונחם* ponuntur *Quis scit si Deus conuertatur & ignoscat?* Sane verbum *נחם* propriè consolationem accipere significat, & per accidens sententiam mutare ad suam consolationem. Quod autem de verbo *שוב* Beza notat per illud significare *conuerti*, vnde *תשובה* conuersio, sciendum est per idem verbum significari, *auerti*. Vnde *משובה* rebellio. Ideoque Iere. cap. 8. ver. 4. vbi legimus, *Qui auersus est, non reuertetur*, *ὁ ἀπιστῶν οὐκ ἐπιστρέψει*, in hebræo idem verbum est, *ישוב ולא ישוב*. Hoc igitur verbum vt multas habet significationes, sic inter cætera, pœnitentiam quoque agere significat, vt notat Pagninus. Et in Matth. hebræo habetur hoc loco *תשובה עשי* agite pœnitentiam. Quare non minus verbo *μεταμελῶν* quàm verbo *μετανοῦν* vox illa respondet: quæ etiam apud græcos eandem frequenter significationem habent, vt vtraque mutationem in melius, vtraque etiam displicentiam anxiam significant, vt ex locis iam citatis studiosus lector deprehendet. His accedit, apud veteres Ecclesiæ scriptores, publicos in Ecclesia pœnitentes, quorum erat maximè pœnalis pœnitentia, vocari *τῶς μετανοούσας*: vt apud Sozom. lib. 7. cap. 16. & apud Socratem lib. 5. cap. 19. vel *τῶς ἐν μετανοίᾳ ὄντας*: vt apud Dionys. Arcopag. Eccles. hierarch. cap. 3. in princi-

Hebraica
verba Be-
za nouita-
tem non
adiuuant.

pio. Quibus ita explicatis facile patet inanem esse hæreticorum pruritus, qui Pœnitentiæ vocabulum in Resipiscentiæ vocem eos mutare compulit.

4. *Esca autem eius erat locustæ & mel siluestre.*

Dom. 2.
Aduetus.

Virtus au-
sterus Ioa.
Baptista.

Matth. 12.

Luc. 7.

DE vestimento D. Ioan. in deserto contra hæreticorum corruptelas in Prompt. Catholico disseruimus. Nunc de victu eius aspero ac vili aliquid contra eos notandum est. Nolunt enim ad vitæ eius sanctitatem ista ab Evangelistis commemorari. Dicit Calvinus in sua harmonia ad hunc locum. *Hoc Evangelista non numerat inter precipuas virtutes, quod rudi & austeriori viuendi forme addictus, etiam mediocrem vilitatamque munditiem fugerit: sed quia prius dixerat montanum fuisse hominem, nunc subiicit victum & vestitum habitationi consentaneum fuisse.* Mox reprehendit Catholicos, quod perfectam ferè iustitiam in externis laruis constituent, & quod sinxerint Ioannem in vita solitaria abhorruisse à communi viuendi more, sicuti eremita & monachi. Hæc ille doctrinæ Euagelicæ corruptor pestilens: Evangelistas enim Ioannis asperum victum ac vestitum ideo commemorasse, vt eximias eius virtutes recensere, vitamque planè eremiticam duxisse ostenderent, non solum omnes hæcenus Patres docuerunt, vt antea dictum est, sed ex ipsis quoque Scripturis manifestum est. Matthæus enim cæterique Evangelistæ, vt prædicationis eius auctoritatem magis exprimerent, hanc eius vitæ rationem diligenter tradiderunt. Deinde maximus populi ad eum concursus vt in seqq. Matthæus describit, manifestum fuit de eius vitæ sanctitate testimonium: quam tanti æstimabant, vt an ipse Christus esset, dubitarent. Terriò Christus ipse ex utroque hoc capite victus & vestitus, eum publicè apud turbas commendauit. *Quid existis in desertum videre? hominem mollibus vestitum? vbi à contrario vestitus austeritatem laudat.* Rursum: *Venit Ioannes Baptista neque manducans panem, neque bibens vinum; & dicitis, Demonium habet.* Vbi à victus parsimonia eum laudat. Ex quo etiam loco patet summæ austeritatis causa solis locustis & mele Ioannem victitasse: sic enim illis vsus est, vt in vniuersum ab omni pane & vino abstineret. Si cibus illis tanquam maximè paraplilibus vsus fuisset, saltem panem quoque adhibuisset, quo nihil magis parabile est. Locustæ autem istæ qualia essent animalia, qualisque cibus, vide apud D. Hic